(ה) אֶפְלוּ אֵין שָׁם שָׂמֶשׂ, שֶׁמָּא יִהְיֶה (ה) מֶעָנָן וְלָאו אַדַּעְתַּיהּ (תרומת הדשן סימן (קצ״ג) [קכ״ב]). (ו) וְכֵן יֵשׁ לְזָהֵר (ו) מִלְּהוֹלִיךְ הַמַּצּוֹת לַתַּנּוּר תַּחַת הָרָקִיעַ (ז) (ז) מֻגָּלָה, וְכֵן הַמַּיִם (ח) אוֹ הַקֶּמַח (הגהות מיימוני פרק ה׳ מחו״ט) בשם סמ״ק (מנהג רכנ) ומהר״י וויל (סי׳ קנג). [ג]וְלֹא יִתְקָרֵב לָלוּשׁ (ט) אֵצֶל הַתַּנּוּר (י) מִפְּנֵי חֹם הַתַּנּוּר: **ב** (יא) [ד]לֹא יָנִיחוּ הָעִסָּה (יב) בְּלֹא עֵסֶק (יג) וַאֲפִלּוּ רֶגַע אֶחָד. [ה]וְכָל זְמַן שֶׁמִּתְעַסְּקִים בּוֹ, אֲפִלּוּ (מ) כָּל הַיּוֹם אֵינוֹ מַחְמִיץ. * [ו]וְאִם הִנִּיחוּ בְּלֹא עֵסֶק שִׁעוּר מִיל, (יד) הֲוֵי חָמֵץ. וְשִׁעוּר מִיל (טו) * הֲוֵי (ט) רְבִיעִית שָׁעָה וְחֶלֶק מֵעֲשָׂרִים מִן הַשָּׁעָה. הַגָּהָה: וְיֵשׁ לְהַחְמִיר לְמַהֵר בְּעִנְיַן עֲשִׂיַּת הַמַּצּוֹת, (טז) כִּי יֵשׁ לָחֹשׁ שֶׁהַשְּׁהִיּוֹת (י) יְצָטָרְפוּ לְשִׁעוּר מִיל אוֹ שֶׁיִּהְיֶה

ג הָרא״ש שָׁם בְּפֶרֶק ב׳ דְּפְסָחִים (סי׳ לא).
ד מֵהָא דְּרָבָא שָׁם (מב.) וּכְפֵרוּשׁ רַשׁ״י (ד״ה ואל תגביה), אוֹ מִמַּשְׁנָה מ״ח (ע״ב) וְכַחֲכָמִים. ה בְּרַיְיתָא שָׁם מ״ח. ו שָׁם בְּגְמָרָא (מו.).

בְּאֵר הֵיטֵב

סָתוּם, אַף אִם הִיא שֶׁל זְכוּכִית כְּדַרְכָּהּ סְתָם חַלּוֹנוֹת, אֲפִלּוּ הָכִי מַתֵּר לָלוּשׁ נֶגְדָּהּ. חק יַעֲקֹב (סק״ד) עַיֵּן שָׁם: (ה) מֶעָנָן. אֲבָל בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת אֵין לָחֹשׁ כְּלָל. בֵּית יוֹסֵף (ד״ה כתוב בהגהות): (ו) מְלְהוֹלִיךְ. וּבְתְשׁוּבַת הָרַשְׁבָּ״א (ח״א) סִימָן קכ״ד כָּתַב שֶׁהָרַמְבַּ״ן שָׁלַח הַפְּצוֹת לְהַפּוּרְנִי רְחוֹק הָרְבֵּה יוֹתֵר מֵחֲמִשָּׁה עָשָׂר בָּתִּים, וְעַיֵּן חק יַעֲקֹב (סק״ו): (ז) מֻגָּלָּה. אֶלָּא יְכַסֶּנּוּ בְּמַפָּה, וְאֵין לְהַנִּיחַ מַפָּה אַחַת פְּעָמִים הַרְבֵּה עַל הַמַּצּוֹת, דְּשָׁמָא נִדְבַּק בּוֹ בָּצֵק וְנִתְחַמֵּץ. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב): **ב** (ט) כָּל הַיּוֹם. וּבְשַׁבָּלֵי לֶקֶט סִימָן (נ״ט) (רי״א) כָּתַב וְלֹא יִשְׁהֶה מִתְּחִלַּת לִישָׁתָהּ עַד שֶׁיְּגִיחֶנָּה בַּתַּנּוּר כְּשִׁעוּר אַרְבַּע מִילִין, וְכֵן כָּתַב הָרַ״ח (סי״ג) בְּשֵׁם רִיא״ז (טור: אות ב), וְסֵיַם וְנִרְאֶה שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא לָשָׁה הָאִשָּׁה יוֹתֵר מִן הַשִּׁעוּר וְלֹא (הִגְבִּיהָהּ) [הִנִּיחָהּ] יָדָהּ מִן הָעִסָּה כָּל עִקָּר, אֶלָּא שֶׁהָיְתָה עוֹשָׂה רְקִיקִין דַּקִּין בְּיוֹתֵר וְהָיְתָה מִתְעַצֶּלֶת בָּהֶן כְּדֵי הִלּוּךְ אַרְבַּע

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

הַשְּׁמָשׁוֹת אֵין לָחֹשׁ לָזֶה, שֶׁהֲרֵי כְּבָר שָׁקְעָה הַחַמָּה (תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן (סי׳ קטו)): (ה) **אֲפִלּוּ אֵין שָׁם שֶׁמֶשׁ.** כְּגוֹן (ה) שֶׁהַחַלּוֹן פָּתוּחַ לְמִזְרָח וְהוּא לָשׁ אַחַר חֲצוֹת, שֶׁכְּבָר סָבְכָה הַחַמָּה לְדָרוֹם, וְאִם כֵּן מִשּׁוּם 'אֵין לָשִׁין בְּמָקוֹם הַשֶּׁמֶשׁ' אֵין כָּאן, אֲפִלּוּ הָכִי יֵשׁ לָזָהֵר, מִשּׁוּם שֶׁמָּא יִתְעַנֵּן הָרָקִיעַ פִּתְאוֹם וְלֹא יַרְגִּישׁוּ, וְיוֹמָא דְּעִיבָא כֻּלּוֹ שְׁמָשָׁא. וְאַף עַל גַּב דְּבְחוּץ (ו) מַתֵּר לָלוּשׁ עַל כָּל פָּנִים בְּצַל לְכֵלֵי עַלְמָא וְלֹא חָיְשִׁינַן שֶׁיָּעִיב הָרָקִיעַ, שָׁאנֵי בַּחוּץ דְּיַרְגִּישׁ תֵּכֶף כְּשֶׁיָּבוֹאוּ עֲנָנִים וְיִתְכַּסֶּה הַשֶּׁמֶשׁ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּבַיִת אֵין מַרְגִּישִׁים כָּל כָּךְ: (ו) וְכֵן **יֵשׁ לְזָהֵר.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר כְּמוֹ (ו) דְּאָסְרוּ בְּגְמָרָא לָלוּשׁ בְּמָקוֹם הַשֶּׁמֶשׁ אוֹ בְּיוֹמָא דְּעִיבָא, כֵּן יֵשׁ לְזָהֵר לְכַתְּחִלָּה לְהוֹלִיךְ וְכוּ׳, וְגַם כֵּן מִטַּעַם הַנַּ״ל, שֶׁחֹם הַשֶּׁמֶשׁ מְחַמֵּם לַמַּיִם אוֹ לַקֶּמַח: (ז) **מֻגָּלָּה.** אֶלָּא יְכַסֶּנּוּ בְּמַפָּה. (ח) וְאֵין לְהַנִּיחַ מַפָּה אַחַת פְּעָמִים הַרְבֵּה, דְּשָׁמָא נִדְבַּק בָּהּ בָּצֵק וְנִתְחַמֵּץ: (ח) **אוֹ הַקֶּמַח.** פֵּרוּשׁ אִם הַשְּׁקִין (ט) פְּתוּחִין לְמַעְלָה: (ט) **אֵצֶל הַתַּנּוּר.** הַיְנוּ פִּי הַתַּנּוּר. וּבְצִדָּדִים אוֹ מֵאֲחוֹרָיו לֵית לָן בָּהּ, שֶׁאֵין הַחֹם גָּדוֹל שָׁם, וְהָאֲחוֹרוֹנִים הָאֲרִיכוּ בָּזֶה (י) וּמִסְקָנָתָם הוּא כֵּן, דְּבְתַנּוּר שֶׁל בֵּית הַחֹרֶף שְׁכִיחִי בּוֹ הַרְבֵּה כָּל הַחֹדֶשׁ, אָסוּר לָלוּשׁ בְּכָל מָקוֹם הַסָּמוּךְ לְפִיו, אֲבָל בְּתַנּוּר שֶׁל בֵּית הַקַּיִץ שֶׁאֵין מַבְעִירִים בּוֹ כָּל הַיּוֹם וּמוֹצִיא אֶת הַחֹם מִיָּד, אֲפִלּוּ בְּסָמוּךְ לְפִיו מֻתָּר, וְכֵן הַדִּין בְּסִתָּם תַּנּוּר, וְכֵן בְּתַנּוּר שֶׁאֵין מַבְעִירִים בּוֹ כָּל הַיּוֹם וּמוֹצִיא אֶת הַחֹם הָרְבֵּה בְּכָל הַבַּיִת, גַּם כֵּן אָסוּר לָלוּשׁ בְּכָל אוֹתוֹ בַּיִת, אֲבָל אִם כֵּן יִפְתַּח הַדֶּלֶת וְהַחַלּוֹנוֹת, וּמִכָּל מָקוֹם הַכֹּל לְפִי הָעִנְיָן אִם הַחֶדֶר קָטָן וְהַחֹם רַב אוֹ בְּחֶדֶר גָּדוֹל וְהַחֹם מְעַט: (י) **מִפְּנֵי חֹם הַתַּנּוּר.** וּבְדִיעֲבַד אִם לָשׁ נֶגֶד פִּי הַתַּנּוּר (יא) דִּינוֹ כְּלָשׁ בְּמָקוֹם הַשֶּׁמֶשׁ, וּמְבֹאָר לְקַמָּן סָעִיף ה׳ עַיֵּן שָׁם. וְדַע, דְּיֵשׁ שְׁנִּכְשָׁלִים בָּזֶה, כְּגוֹן הָאוֹפִין, שֶׁיֵּשׁ מֵהֶן שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁהַמַּצּוֹת בְּיָדָם עַל הַמַּקַּל לְהוֹרִידָן לַתַּנּוּר וּמְקָרְבִין אוֹתָהּ לְפִי הַתַּנּוּר, הֵם שׁוֹהִים וּמִתְיַשְּׁבִין בְּאֵיזֶה מָקוֹם לְהַנִּיחָהּ בַּתַּנּוּר, אוֹ גְּרוֹעַ יוֹתֵר מִזֶּה, שֶׁפּוֹנִים רֹאשָׁם וּמְשִׁיחִים עִם הָעוֹרְכִים, וּבֵין כָּךְ הַמַּצָּה מִתְחַמֵּם מְאֹד כְּנֶגֶד פִּי הַתַּנּוּר, וְהוּא אִסּוּר גָּמוּר לְפִי הַמְבֹאָר כָּאן, וְכֵן עוֹד יֵשׁ לְזָהֵר לְהַחֲלִיף הַמַּקְלוֹת שֶׁמְּשִׁימִים עֲלֵיהֶם הַמַּצּוֹת כְּפַעַם בְּפַעַם, דְּאָנוּ רוֹאִין בְּחוּשׁ שֶׁמִּתְחַמְּמִין הָרְבֵּה מֵחֲמַת שֶׁהָיוּ בַּתַּנּוּר וּמֵחֲמַת זֶה נִתְחַמֵּם הַמַּצָּה עוֹד טָרֶם שֶׁמַּקְרִיבָהּ לְפִי הַתַּנּוּר, וּבַעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים הָרְבֵּה נִכְשָׁלִין בָּזֶה: **ב** (יא) **לֹא יַנִּיחוּ הָעִסָּה.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר לְאַחַר לִישָׁתָהּ קֹדֶם שֶׁהִתְחִיל לַעֲרֹךְ אוֹתָהּ, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִתְחַמְּמָה (יב) עֲדַיִן בְּמִשְׁמוּשׁ יָדִים הַרְבֵּה: (יב) **בְּלֹא עֵסֶק.** וְעֵסֶק מִקְרֵי שֶׁלָּשׁ אוֹתָהּ אוֹ מְגַלְגְּלָהּ בְּעֵץ וּכְהַאי גַּוְנָא, אֲבָל לֹא כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ נוֹהֲגִין לִדְחֹק וְלִבְעֹט הָעִסָּה בָּעֵץ בְּמָקוֹם אֶחָד דְּלֹא מְהַנֵּי זֶה לְמִנַּע מַחֲמִיץ בְּכָל הָעִסָּה בְּמָקוֹם שֶׁהָעֵץ אֵינוֹ דּוֹחֵק [אַחֲרוֹנִים]: (יג) **וַאֲפִלּוּ רֶגַע אֶחָד.** וַאֲפִלּוּ אֵינוֹ עוֹסֵק בְּדָבָר אַחֵר רַק בְּצָרְכֵי הַתַּנּוּר, (יג) גַּם כֵּן אָסוּר לְכַתְּחִלָּה. וְצָרִיךְ לְהַסִּיק הַתַּנּוּר וְלִגְרֹף אוֹתָהּ מִקֹּדֶם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהֵא צָרִיךְ לְהַנִּיחַ הַמַּצּוֹת בְּלֹא עֵסֶק וּכְדִמְבֹאָר לְקַמַּיְיהוּ: (יד) **הֲוֵי חָמֵץ.** אַף עַל גַּב (יד) דְּלֹא נָפַח בָּהּ שׁוּם סִימָנֵי חִמּוּץ הַמְבֹאָר לְקַמַּיְיהוּ: (טו) **הֲוֵי רְבִיעִית שָׁעָה וְכוּ׳.** וְהוּא (טו) שְׁמוֹנָה עֶשֶׂר מִינוּטִין בְּסֵדֶר הַכֹּל. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הַלָּכָה (ד״ה הוי רביעית) דְּלְעִנְיַן מְלִיחָה דְּשִׁעוּרוֹ הוּא גַּם כֵּן (טו) כְּדֵי שִׁעוּר הִלּוּךְ מִיל, (יז) בְּדִיעֲבַד אֵין לְהָקֵל אֶלָּא אִם כֵּן שָׁהָה עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אוֹ עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה מִינוּט עַל כָּל פָּנִים, (יח) וּלְכַתְּחִלָּה שִׁעוּרוֹ הוּא כְּדֵי שִׁעוּר שָׁעָה וְאֵין לְשַׁנּוֹת: (טז) **כִּי יֵשׁ לָחֹשׁ שֶׁהַשְּׁהִיּוֹת וְכוּ׳.** וּבְתְרוּמַת הַדֶּשֶׁן (סי׳ קכג) כָּתַב דִּבְשָׁעָה שֶׁעוֹסֵק בָּעִסָּה עֵסֶק גָּמוּר דְּהַיְנוּ בְּעִיטַת הַיָּדִים וְרִדּוּד,

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ס) תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן (סי׳ קכב): (ו) דַּרְכֵי מֹשֶׁה (אות א) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (ז) עוֹלַת שַׁבָּת (סק״א) וְהַגְּרִ״ז (ס״ה), וְכֵן מִשְׁמַע בִּתְרוּמַת הַדֶּשֶׁן גּוּפֵא סִימָן קט״ו. וּבְמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב) פָּרַשׁ דְּאַדַּסְתְּרֵיהּ לֵיהּ קַאֵי, וַאֲפִלּוּ בְּיוֹם שֶׁאֵינוֹ מְעֻנָּן אָסוּר לְכַתְּחִלָּה דְּשָׁמָא יִתְעַנֵּן וְלֹא יַרְגִּישׁוּ, וְיוֹמָא דְּעִיבָא כֻּלּוֹ שְׁמָשָׁא. דְּחַק, דְּהָלְא לְעֵיל כָּתַבְנוּ דְּבְחוּץ לֵיכָּא לְמֵחַשׁ, שֶׁיַּרְגִּישׁ אִם יְבוֹאוּ עֲנָנִים, וּלְחַלֵּק בֵּין לָשׁ בְּחוּץ לְהוֹלִךְ שֶׁאִפְשָׁר יִשְׁהֶה בַּהֲלִיכָתוֹ וְלֹא יַרְגִּישׁ, הוּא דְּחַק גָּדוֹל, וְאֵין לְהַחְמִיר בְּכָךְ זֶה שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא וְהִירוּת בְּעָלְמָא: (ט) חק יַעֲקֹב (סק״ח):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבשו״ע הרב (ס״י) כתב שלענין הלכה העיקר כסברא האחרונה [ששיעור מיל הוא כ״ד מינוט] ומכל מקום יש להחמיר כסברא הראשונה [שהוא י״ח מינוט] אם אין שם הפסד מרובה.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

בְּמָקוֹם חַם (יז) שֶׁמְּמַהֵר לְהַחְמִיץ (הגהות מיימוני פרק ה' (פ"ו ס) ומרדכי פרק אלו עוברין (סי' תכ)). * [ז]**וְאַחַר שֶׁנִּתְעַסְּקוּ בַּבָּצֵק וְנִתְחַמֵּם בַּיָּדַיִם, אִם יְנִיחוּהוּ בְּלֹא עֵסֶק** (יח) **מִיָּד יַחְמִיץ.** [ח]**וְאִם הִתְחִילוּ בְּשִׁתֵּי עִסּוֹת כְּאֶחָד וְהֶחְמִיצָה הָאַחַת, בְּיָדוּעַ שֶׁהֶחְמִיצָה גַּם הַשֵּׁנִית** (יט) **אֲפִלּוּ אֵין רוֹאִין בָּהּ סִימָנֵי** (יֹם) **חִמּוּץ.** [ט]**וְאִם הֶחְמִיצָה** (כ) **עַד שֶׁיֵּשׁ בָּהּ סָדָקִים, אֲפִלּוּ לֹא נִתְעָרְבוּ הַסְּדָקִים זֶה בָּזֶה אֶלָּא אֶחָד הוֹלֵךְ הֵנָּה וְאֶחָד הוֹלֵךְ הֵנָּה, הֲרֵי חָמֵץ גָּמוּר וְהָאוֹכְלוֹ חַיָּב כָּרֵת. וְאִם אֵין בּוֹ סָדָק אֶלָּא** (יג) **הִכְסִיפוּ** (פֵּרוּשׁ נִשְׁתַּנָּה מַרְאִיתוֹ לְלֶבֶן. ערוך (ערך כסף)) **פָּנָיו כְּאָדָם שֶׁעָמְדוּ שַׂעֲרוֹתָיו, [*] (כא) הָאוֹכְלוֹ פָּטוּר.** הַגָּהָה: וְאִם הַמַּצָּה עֲשׂוּיָה וְיֵרֶא שֶׁלֹּא תָּבוֹא לִידֵי חִמּוּץ, (כב) מֻתָּר לְשָׁבְרָהּ וְלָחֲזֹר לַעֲשׂוֹתָהּ כְּדֵי שֶׁהָעֵסֶק יִבָּטֵל הַחִמּוּץ, מִיהוּ, (כג) טוֹב לְזָהֵר לְכַתְּחִלָּה (מהרי"ל (מנהגים) בשם אגודה (סי' מד) ורוקח (סי' רעטו)): **ג** [י]**אִם הָאִשָּׁה שֶׁהִיא לְשָׁה הִיא** (יג) (כד) **מְקַטֶּפֶת בְּמַיִם, לֹא תְקַטֵּף בְּאוֹתָם מַיִם** (יד) (כה) **שְׁמִצַּנֶּנֶת**

ז תְּשׁוּבַת הָרֹא"שׁ כְּלָל י"ד (סי' ד).
ח מִשְׁנָה שָׁם מ"ו (ע"א). ט מִשְׁנָה שָׁם מ"ח (ע"ב) וְכַתָּכָמִים.
י מֵימְרָא דְּרַבָּא שָׁם מ"ב וּכְפֵרוּשׁ הָרַ"ן (יב: ד"ה וצריכה).

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ב [כשו"ע] **הָאוֹכְלוֹ פָּטוּר.** עַיֵּן בְּפֶגֶן אַבְרָהָם סִימָן תמ"ב (סק"א) וּמַה שֶּׁכָּתַבְתִּי שָׁם (סק"א) וּבְשו"ת בֵּית אֶפְרַיִם (סי' ל) בִּדְבָרֵי הַשּׁוֹר כָּאן:

בְּאֵר הַיטֵב

וְכָתַב בְּתִרוּמַת הַדֶּשֶׁן (סי' קכג) שֶׁבְּצִיטַת הַיְדָיִם וְרִדּוּד שֶׁמְּגַלְגְּלִין בּוֹ מִכַּשֵּׁל הַחִמּוּץ, אֲבָל בִּנְקוּר שֶׁמְּנַקְּרִין הַמַּצּוֹת, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא עֵסֶק שֶׁלֹּא יֶחְמַץ, מִכָּל מָקוֹם אֵינוֹ מִכַּשֵּׁל הַשְּׁהִיּוֹת כְּמוֹ עֵסֶק גָּמוּר, עַיֵּן אַחֲרוֹנִים. וְאֵין לְהַצְבִּיר יָדָיו עַל הַמַּצּוֹת וּלְשָׁפְשֵׁף בָּהֶם. וְכָתַב בַּבְּנָסָת הַגְּדוֹלָה (הגה"ט) וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא עוֹשִׂין מַה שְׁתּוֹחֲבִין בּוֹ הַמּוֹן עַם סַכִּין אֶחָד אוֹ עֵץ תּוֹךְ הָעִסָּה וּמְנַפְּחִים אוֹתוֹ כְּלִי עֵסֶק. גַּם אוֹתָן הַמַּכְבִּידִים יְדֵיהֶם עַל הַמַּצּוֹת לָא קְרֵי עֵסֶק וְגָרַע טְפֵי. כָּתַב בְּסֵפֶר זִכְרוֹנוֹת (מאכלות אסורות פ"ג) וְאֵין לְהַתְחִיל לְהַעֲרִיךְ וּלְרַדֵּד הַמַּצּוֹת עַד שֶׁיִּגָּרְפוּ הַתַּנּוּר בַּתְּחִלָּה, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לָאֱפוֹת מִיָּד וְלֹא יִשְׁהוּ אֲפִלּוּ רֶגַע אֶחָד, וְעַיֵּן חק יַעֲקֹב (ס"ק יב) [וְשָׁכָתַב לְהָרִיא הַכֹּל לְפִי רֹב חֹם הַתַּנּוּר]. וּבַעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים רֹב יִשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ הַלּוֹמְדִים אֵינָם נִזְהָרִים בָּזֶה, רַק מְנִיחִים כַּמָּה עֲסוֹת עַל הַשֻּׁלְחָן טָרֶם הַתְּחָלַת הַגְּרָפַת הַתַּנּוּר, וְהוּא עָוֹן פְּלִילִי: (יֹם) **חִמּוּץ.** אֲפִלּוּ לֹא נִשְׁתַּהָה שִׁעוּר מִיל. ט"ז (סק"ג): (יכ) **הִכְסִיפוּ.** וְצָרִיךְ לְרַקְּדָן בָּזֶה כִּי מְצוּי הוּא וְאֵין אִישׁ שָׁם עַל לֵב, מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ה). וְעַיֵּן חק יַעֲקֹב (ס"ק טז) שֶׁמַּקֵּל בָּזֶה קְצָת, אֲבָל אִם כֵּן שָׁהָה שִׁעוּר מִיל, אָסוּר: **ג** (יג) **מְקַטֶּפֶת.** פֵּרוּשׁ, שָׁטְחָה פָּנֶיהָ הַחֲרָרָה בְּמַיִם. וְאֵין נוֹהֲגִין בְּמִדִינוֹת אֵלּוּ בְּקִטּוּף הַמַּצּוֹת בְּמַיִם: (יד) **שְׁמִצַּנֶּנֶת.** הַב"ח (ס"ה) מַסְכִּים דִּצְרִיכָה לְצַנֵּן יָדֶיהָ בִּשְׁעַת הִתְעַסְּקוּת בָּעִסָּה אֲפִלּוּ אֵינָהּ

בֵּאוּר הֲלָכָה

* **וְאַחַר שֶׁנִּתְעַסְּקוּ וְכוּ' מִיָּד יַחְמִיץ. מִקּוֹר דִּין זֶה מִתְּשׁוּבַת הָרֹא"שׁ** (כלל יד סי' ד), וּכְעֵין זֶה כָּתְבוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מִמֵּץ (יראים ח"א סי' נב) וְהַמְּרַדְכַי (סי' תר) לְעִנְיַן לִישָׁה בְּבֵית חַם אוֹ אֵצֶל פִּי הַתַּנּוּר, וְכֵן הֵבִיא הָאֲגֻדָה (סי' מד) בְּשֵׁם הַגְּאוֹנִים לְעִנְיַן בַּיִת שֶׁהַתַּנּוּר בּוֹ, עַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה ואם הניחוהו) וּבַשּׁ"ז (סק"א). וּלְפִי טַעַם זֶה כָּתַב הָרֹא"שׁ גַּם כֵּן בְּבָצֵק לְאַחַר שֶׁנִּתְעַסְּקוּ בּוֹ דְּהוּא גַּם כֵּן חַם מִפְּנֵי רִבּוּי הָעֵסֶק בּוֹ, דְּגַם כֵּן מַחְמִיץ מִיָּד, וּסְבִירָא לַיהּ דְּבָזֶה לֹא שָׁעֲרוּ חֲכָמִים מִיל, וְשִׁיעוּרָא דְּמִיל דְּאִתְּמַר בְּגֶמָרָא (שם.) הוּא בְּבָצֵק לְאַחַר לִישָׁתוֹ קֹדֶם שֶׁרִדְּדוּ אוֹתוֹ, דְּהַלִּישָׁה גּוּפָא אֵינוֹ מְחַמֵּם הָעִסָּה הַרְבֵּה לְכֵלִי עֶלְמָא [עַיֵּין בְּסִימָן רַף ז' עַמּוּד א', וּבְרַבֵּינוּ מְנוֹחַ פֶּרֶק ג' מֵהִלְכוֹת חָמֵץ דִּין י', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב]. וְהִנֵּה אַף שֶׁכְּבָעֵי סְבָרַת הָרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מִמֵּץ וְהַמְּרַדְכַי לֹא מָצִינוּ מִי שֶׁחוֹלֵק עֲלֵיהֶם, **אֲכָל בְּדִינָא דְּבָצֵק לְאַחַר שֶׁנִּתְעַסְּקוּ בּוֹ דְּנָקֵט הָרֹא"שׁ, מָצִינוּ לְרַבִּים מִן הַפּוֹסְקִים דְּפָלִיגִי עָלָיו,** עַיֵּן בְּרָמְבַּ"ם פֶּרֶק ה' מֵהִלְכוֹת חָמֵץ וּמַצָּה (ה"י-ג) שֶׁכָּתַב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, כָּל זְמַן שֶׁאָדָם עוֹסֵק בְּבָצֵק אֲפִלּוּ כָּל הַיּוֹם וְכוּ', וְאִם הִנִּיחַ יָדוֹ וְכוּ', אִם שָׁהָה כְּדֵי הִלּוּךְ מִיל וְכוּ' עַיֵּן שָׁם, הֲרֵי דַּגַם לְאַחַר שֶׁעָסַק בּוֹ כָּל הַיּוֹם וְהִנִּיחוֹ, גַּם כֵּן אֵינוֹ מַחְמִיץ אֶלָּא בְּשִׁעוּר מִיל, וְכֵן מוּכָח לְהָרִיא בְּתִשְׁבֹּ"א הָרַשְׁבָּ"א חֵלֶק א' סִימָן קכ"ד מַה שֶּׁכָּתַב בְּשֵׁם הָרַמְבַּ"ן [וְהוּבָא בְּאַחֲרוֹנִים] שֶׁהָיָה מוֹלִיךְ הַמַּצּוֹת לְתַנּוּר שֶׁהָיָה בִּרְחוֹק כַּמָּה בָּתִּים, וְאַף שֶׁלְּבַסּוֹף חָזַר בּוֹ, הוּא מִטַּעַם שֶׁחָשַׁשׁ שֶׁמָּא יִתְעַכֵּב עַד כְּדֵי שִׁעוּר מִיל, וּכְדִמְבֹאָר הָתָם לְהָרִיא. וּמְצָאתִי לְדַרְכֵי מֹשֶׁה (אות ג) שֶׁהֶעִיר כְּבָר בָּזֶה, וְעוֹד תְּמַהּ עַל הָא שֶׁהֵבִיא בְּצַל תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן (סי' קכג) לְעִנְיַן שֶׁהוֹיוֹת מְצָטְרְפוֹת, וְלִסְבָרַת הָרֹא"שׁ אֲפִלּוּ בְּלֹא צְרוּף מִשֶּׁהָיָה רִאשׁוֹנָה נֶאֱסָרָה, [וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁאֵין לְחַלֵּק כְּפִי סְבָרָתוֹ בֵּין עֵסֶק גָּדוֹל בְּעִסָּה לְעֵסֶק מְצֻעָּט, דְּאַדְרַבָּה כָּל מָה שֶׁעּוֹסֵק בְּבָצֵק יוֹתֵר הוּא קָרוֹב לְהַחְמִיץ אַחַר כָּךְ בְּשֶׁהָיָה מוּעָטָת קֹדֶם שֶׁיַּתְחִיל לַעֲסֹק בָּהּ עוֹד, לְפִי סְבָרַת הָרֹא"שׁ], וְהִנֵּיחַ בְּצָרִיךְ עִיּוּן. וְתִימַהּ עַל הָאַחֲרוֹנִים שֶׁלֹּא הֵבִיאוּ דִּבְרֵי הַדַּרְכֵי מֹשֶׁה בָּזֶה, וְגַם עַל הַדַּרְכֵי מֹשֶׁה גּוּפֵהּ תִּימַהּ שֶׁהֶעְתִּיק לְהָא דְּתִרוּמַת הַדֶּשֶׁן בְּהַגָּ"ה, וְהוּא סְתִירָה מֻבְנֵיהּ וּבֵיהּ לְהָאי דְּהָרֹא"שׁ שֶׁהֵבִיא הַמַּחְבֹּר תֵּכֶף אַחַר זֶה, אִם לֹא דְּיָמָא דְּהַדַּרְכֵי מֹשֶׁה חָזַר בּוֹ וְסָבַר דְּהָרֹא"שׁ מְיֵירֵי בְּשֶׁאָנוּ רוֹאִים שֶׁהַבָּצֵק חַם, וּכְאִפֵּךְ כָּזֶה אֶפְשָׁר דְּכֻלֵּי עֶלְמָא מוֹדֶה **וּלְפִי זֶה דִּינָא דְּהַמַּחְבֹּר לְאוֹ בְּסְתָם עִסּוֹת קָאֵי, אֶלָּא בְּשֶׁאָנוּ רוֹאִין לְהָרִיא שֶׁנִּתְחַמְּמָה, וּמִכָּל מָקוֹם צָרִיךְ עִיּוּן:**

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

אֲפִלּוּ שָׁהָה בֵּינְתַיִם מְעַט וְחָזַר וְשָׁהָה מְעַט, [א]אֵין מִצְטָרֵף לְשִׁעוּר מִיל, דְּהֶעָסֵק שֶׁעוֹסֵק אַחַר כָּךְ מִכַּשֵּׁל הָאַתְחָלָתָא שֶׁהִתְחִיל לְהִתְעוֹרֵר בּוֹ כֹּחַ הַחִמּוּץ בְּשָׁעָה שֶׁהָיְתָה מַנַּחַת בְּלֹא עֵסֶק, אֲבָל בְּשָׁעָה שֶׁעוֹסֵק בָּהּ עֵסֶק מוּעָט כְּגוֹן בְּשָׁעָה שֶׁמְּנַקֵּר הַמַּצּוֹת, אַף עַל גַּב דִּמְקָרֵי עֵסֶק גַּם כֵּן שֶׁאֵינוֹ מַנִּיחוֹ לְהַחְמִיץ בְּאוֹתָהּ הָעֵת, מִכָּל מָקוֹם אֵינוֹ מִכַּשֵּׁל הַשְּׁהִיָּה הָרִאשׁוֹנָה, וְאִם יִשְׁהֶה עוֹד יִצְטָרֵף לְשִׁעוּר מִיל וְאָסוּר, (יט) וְדַעַת מַהֲרִי"ל (מנהגים) **לְהַחְמִיר** בְּכָל גְּוָנַי: (יז) **שֶׁמְּמַהֵר לְהַחְמִיץ.** כִּי שְׁעוּרָא דְּמִיל (כ) לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא בִּסְתָם בָּתִּים שֶׁאֵין בָּהֶם חֹם גָּדוֹל, אֲבָל בְּיִשׁ בּוֹ יִתְרוֹן חֲמִימוּת מִמְּהַר לְהַחְמִיץ בְּפָחוֹת מִשְּׁעוּר זֶה: (יח) **מִיָּד יַחְמִיץ.** וּלְפִי זֶה צָרִיךְ לְזָהֵר מְאֹד (כא) לְאַחַר שֶׁעָרְכוּ וְרִדְּדוּ הַמַּצָּה וּמְנַפְּחִים אוֹתָהּ לִפְנֵי הַמְנַקֵּר, שֶׁיְּנַקֵּר אוֹתָהּ מִיָּד, וְגַם אַחַר הַנִּקּוּר יִרְאוּ לְרַדּוֹתָהּ תֵּכֶף לַתַּנּוּר, כֵּיוָן דְּלְאַחַר שֶׁנִּתְעַסְּקוּ בָּהּ מַחֲמֶצֶת מִיָּד שֶׁמְּסַלְּקִין אֶת הַיָּדַיִם מִמֶּנּוּ, וְהָעוֹלָם אֵין נִזְהָרִין בָּזֶה כָּל כָּךְ, (כֹּא) [ב]וְאָפְשָׁר דְּ'מִיָּד' דְּקָאָמַר הַמְחַבֵּר לָאו דַּוְקָא, אֶלָּא רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁעוּר מוּעָט, וּמִכָּל מָקוֹם לְכַתְּחִלָּה בְּוַדַּאי יֵשׁ לְזָהֵר מִלְּהַנִּיחָהּ כָּךְ אֲפִלּוּ רֶגַע אֶחָד אִם אֶפְשָׁר, וְכַנַּ"ל בְּרֹאשׁ הַסָּעִיף, וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה ואחר): (יט) **אֲפִלּוּ אֵין רוֹאִין וְכוּ'.** וַאֲפִלּוּ לֹא נִשְׁתַּהָה שִׁעוּר מִיל, אֲפִלּוּ הָכִי אָמְרִינַן מִסְּתָמָא הָיָה שָׁם אֵיזֶה חֲמִימוּת שֶׁנִּתְחַמֵּץ מַהֵר: (כ) **עַד שֶׁיֵּשׁ בָּהּ סְדָקִים.** וַאֲפִלּוּ יֵשׁ סְדָקִים בִּמְקֹצָת הָעִסָּה, (כג) הֲרֵי כָּל הָעִסָּה חָמֵץ, וְכֵן לְקַמָּן גַּבֵּי הִכְסִיפוּ פָּנָיו נַמִּי כֵּן: (כא) **הָאוֹכְלוֹ פָּטוּר.** אֲבָל אָסוּר בַּאֲכִילָה (כל) וּבַהֲנָאָה. וְאִי אֵיכָּא אִסּוּרָא דְּאוֹרַיְתָא בָּזֶה אוֹ רַק מִדְּרַבָּנָן אָסוּר, נִתְבָּאֵר לְעֵיל בְּסִימָן תמ"ב סָעִיף א'. וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּצָרִיךְ לְדַקְדֵּק בְּשִׁעוּר זֶה, (כה) כִּי מָצוּי הוּא שֶׁיְּכַסְּיפוּ פָּנָיו וְאֵין אִישׁ שָׁם עַל לֵב לִרְאוֹת: (כב) **מֻתָּר לְשָׁבְרָהּ וְכוּ'.** אֲבָל לֹא מֵהֲנֵי בְּמַה שֶּׁמַּעֲבִיר יָדָיו עַל הַמַּצּוֹת וּמְשַׁפְשֵׁף, דָּזֶה לֹא מִקְרֵי עֵסֶק, וְאַדְרַבָּה עוֹד גָּרַע, (כו) דְּמַחֲמֵם אוֹתָהּ בְּיָדָיו: (כג) **טוֹב לְזָהֵר לְכַתְּחִלָּה.** דְּשָׁמָא (כז) כְּשֶׁמְּתַקְּנָהּ פַּעַם שְׁנִיָּה לֹא יַעֲרֹךְ אוֹתָהּ יָפֶה יָפֶה, וְלֹא תְּהֵא גּוּשׁ אֶחָד דָּבוּק כְּבַתְּחִלָּה אֶלָּא יִהְיוּ בָּהּ סְדָקִין וְכִפְלוֹת, וַהֲרֵי מַצָּה כְּפוּלָה נוֹהֶגִין לֶאֱסֹר מִשּׁוּם שֶׁאֵין הָאֵשׁ שׁוֹלֶטֶת שָׁם, וּכְמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בְּסִימָן תס"ה). וְלָכֵן אֵין לְהַתְחִיל לְהַעֲרִיךְ וּלְרַדֵּד הַמַּצּוֹת (כח) עַד שֶׁיַּגִּיעַ הַתַּנּוּר מִתְּחִלָּה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיוּ הַמַּצּוֹת מֻנָּחוֹת בְּלִי עֵסֶק עַד שֶׁיִּתְקַן הַתַּנּוּר: **ג** (כד) **מְקַטֶּפֶת.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר שָׁטְחָה פְּנֵי הַחֲרָרָה בְּמַיִם: (כה) **שְׁמִצַּנֶּנֶת.** דְּצָרִיךְ לְצַנֵּן יָדָיו בְּשָׁעַת לִישָׁה לְכַתְּחִלָּה, (כט) בְּשָׁעַת הַלִּישָׁה

(יט) הוּבָא בְּחק יַעֲקֹב (ס"ק יב) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (כ) עֲטָרַת זְקֵנִים: (כא) מִדִּבְרֵי הַמְאַמֵּר מָרְדְּכַי עַיֵּן שָׁם (ס"ק ד): (כב) שָׁם (שם), וּכְעֵין שֶׁהֵבִיא הַט"ז סָעִיף קָטָן א' בְּשֵׁם הָאֲגֻדָּה (סי' מד) עַיֵּן שָׁם: (כג) אַחֲרוֹנִים: (כד) כְּדִמְבֹאָר בַּפּוֹסְקִים בְּרֵישׁ סִימָן תמ"ב וּבְסִימָן תמ"ז סָעִיף י"ב: (כה) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ה). וְחק יַעֲקֹב (ס"ק טז) **רוֹצֶה לוֹמַר מְשׁוּם זֶה דְּאֵין אָנוּ בְּקִיאִין כְּלָל בְּשִׁעוּר זֶה, וְהִשִּׂיג עָלָיו** (כו) מַהֲרַ"י וַוייל (סי' קצג). וְעַיֵּן מוֹר וּקְצִיעָה מַה שֶּׁכָּתַב בָּזֶה: (כז) מַהֲרַ"ל (מנהגים): (כח) זְכִרוֹנוֹת (מאכלות אסורות פ"ג ד"ה ולענין) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: **ג** (כט) רַשׁ"י (מב. ד"ה שמצננת) וְטוּר, וְכֵן כָּתַב הָרַב יְשַׁעְיָה מִטְרַאנִי. **וּבְרִיטְבָ"א** (שם ד"ה וצריכה ובדוף מח: ד"ה ועוד) **הַחְמִיר מְאֹד בָּזֶה עַיֵּן שָׁם, וְכֵן הִסְכִּים הַב"ח** (ס"ה):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו"ע הרב (ס"ט) כתב כתרומת הדשן. **ב]** ובשו"ע הרב (ס"א) כתב: לא אמרו חכמים שיעור מיל אלא כשעדיין לא נתחמם הבצק על ידי עסק הידים אבל לאחר שנתחמם על ידי עסק הידים אם יניחוהו בלא עסק מיד יחמיץ.

עוז והדר - Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah